

Istenünket: hozd el a mi békességünknek és egyetértésünknek várva-várt napját, hogy a mi árva népünk lelki életét fenntartó, azt az örökségünket, amelyhez az áldott emlékü és kimagasló példányképül szolgáló igazgatónknak: Sándor Jánosnak örökre megmaradó emlékei fűződnek, fennállhasson és virágozhasson dicsőséggel megharcolt küzdelmes század után örök időkön át. Ald és a lélek mértékfeletti erejével ajándékozod meg ebben a váltságos és történelmi fordulatot, szinte életet-halált jelentő időben vezetésére elhívottakat; áldott Anyaszentegyházunkban lobogtasd fel a sóvárgott, megerősítő és megszentelő szeretetet hamvadásából, hogy megértő békesség, a rombolási kísérletek helyett áldozatokkal, lelkesedéssel megvalósítható továbbépítés napjai virradjanak reánk! Oh! nézz reánk, ments meg minket kegyes Atyánk! mert ha elbagysz, mi elveszünk.

Add nekünk földi, megboldogult idvezült nagyunknak égi örömmül és idvességiül azt, hogy az Ő népe, mely a tiéd is, él, műveltségben fokozatosan előhalad és ezt a népelhivatást az az iskola, amelyért ő élt és életét is kész volt feláldozni, teljesíti.

Nyisd meg a Te füleidet és hallgasd meg kérésünket mi Atyánk Ámen!

Megnyitó beszéd.

Mondolta: **Dr. Elekes Dénes** felügyelő gondnok.

Mélyen tisztelt Közönség, érdemes tanári kar, nemes ifjuság!

Az emberiség történelmén vörös fonalként húzódik végig a háboruk láncolata. Akár bizonyos területek fekvése, akár bizonyos nyelvi összetartozandóság szálai által összekapcsolt tömegek véres csatákat vívtak más területek elfoglalása, más népek meghódítása céljából.

Ezeknek a harcoknak célja volt a területek s az azokon lévő vagyon feletti rendelkezés megszerzése még a más tömegek, vagy népfaj leigázása árán is.

Azt is igazolja a történelem, hogy az idők változásával a hódító tömegek elveszítették uralmukat az alájuk került terület, vagy leigázott néprétegek fölött s így hatalmuk meg-

szünt a hozzáfűződő, nagy részben vagyoni vonatkozású érdekekkel együtt.

A másokon uralkodni vágyás hiúságai, vagy vagyoni érdekei egyformák a néptömegek, fajok és az egyes nemzethez tartozó elrétégeződések szerint.

Amint a néptömegek a területek és más néptömeg felett, úgy a saját együvé tartozó tömeg tagozódások egyike a másik fölött láncolatszerűen hatalmat gyakorolt. A rabszolgaság, a jobbágyság, a hűbérrendszer csak különböző alakulatai a vagyoni érdekből fennállott elkülönülésnek.

Amint azonban a nemzetek hatalma is csak mulandónak bizonyult a történelem kérlelhetetlen forgatagában, éppen úgy megszűntek a rabszolgaság, a jobbágyság, a hűbérvilág, hogy helyet adjanak az általánosabb, az emberibb irányzatoknak.

Amint a királyi jogok, hatalmas területek feletti korlátlan jogok, a földesúri előjogok, a dominiumok megszerzése, fenntartása feletti emberi hatalmak a történelem folyamatában felörlődtek, mindinkább világos a megfigyelő előtt, hogy e muló, nagyrészt vagyoni érdekű alakulatokon felül van valami magasabb, általánosabb, emberibb a történelem irányzatában, ami a kétszerkettő bizonyosságával viszi a világot egy határozott átalakulás felé.

Amint a királyok, rendek, előjogosultak nem vihették nagy vagyoni érdekeiket a sírba, mindinkább világos lett, hogy ők a vagyonuknak csak pusztá haszonélvezői voltak, az ők muló létezésükkel szemben maga a vagyon állandó és örök, minek bírása nem cél, hanem eszköz lehet csupán.

A művelődés haladásával karöltve jár az emberiség céljának ideálisabb felfogása s ezen cél érdekében a vagyonnak alárendelése a magasabb irányzatok szolgálatába.

Mindinkább általánosult az a felfogás, hogy a vagyon léte, szerzése, jövedelme csak akkor töltheti el boldogító érzéssel a tulajdonost, ha azt közönséges eszköznek tekinti arra, hogy segítségével kisebb-nagyobb keretekben általános jólétet igyekszik teremteni a szűk, egoista fölfogással szemben.

S ha már egyszer a rideg vagyonnal szemben az életfelfogás jó részben így átalakult s mindinkább átalakulóban van, ez az irányzat hódít teret a szűkebb vagyon, a művelő-

dés által szerzett szellemi tőke felhasználása tekintetében is.

A demokráizmus, a szociáizmus, sőt a bolsevizmus is határozott irányban eveznek egymás mellett, vagy egymás utáni alakulatokban s ezen elvek alapján alakul át az emberiség gondolkozása is az ideálisabb emberi érdekek védelmében és céljából.

Az általánosabb, emberibb, magasabb irányzatoknak képviselői, melegágyai az iskolák s az azokban erősödő, fejlődő közszellem. Aki egy iskolát, akár szellemi munkájával, akár egyéb vagyonával, támogat, az az emberi általános, magasabb érdekeknek tesz szolgálatot. Aki egy jóra való, szegény, tehetséges gyermeket a tudás birtokához segít, a legideálisabb cselekedetet viszi végbe, amit ember egyáltalán elkövethet, mert annak tudása, későbbi munkája által a szeretet és jobb jövő reménye s ezzel a boldogulás lehetősége teremődik meg.

Nemcsak abban nyilvánul meg a jóltevő egyénisége, hogy egyéni, vagyoni érdekeit háttérbe szorítja s ezzel a vagyont cél helyett eszköznek minősíti, hanem annak az öntudatos célnak megérzésében s munkálásában, ami az emberiség jobb jövőjéhez vezet.

A jóltevők és néprétegek által fenntartott iskolák és fenntartóik között rendszerint igazi bensőséges, eszmei kapcsolat létesül, ami az iskola szellemének irányítására termékenyítőleg hat mindaddig, amíg az iskola a kialakult szellemet képviseli.

A mi drága intézetünk eddig teljes mértékben képviselte a fenntartó rétegek által megjelölt közszellemet s ez a magyarázata annak, hogy iskolánk baráti és támogató tábora határozottan erősödik s a nehézségek nagyobbodásával párhuzamosan növekedik. S amint az ember a barátjait csak a bajban ismerheti meg, úgy az intézetünk is csak most, a legnagyobb bajában, megésonkítása veszélyének pillanatában győződhetett meg arról, hogy közszelleme helyes, munkája mély és elismert s hogy ezért állott védelmére minden igaz székely és kultúrbarát, mert intézetünkben pótolhatatlan nagy értéket ismert meg, ami visszasugárzik minden barátra egyaránt s ami még az ellenséget is tiszteletre kényszeríti.

Az emberiség általános, szebb jövője s ebben szűkebb

körleteink népének boldogulása reményében s tudatában áldjuk a mindenhatót, hogy iskolánknak annyi s olyan nagy értékű jóltevőket adott, akiknek szelleme ma is irányít, vezet minket és buzdít iskolánk védelmére s megmentésére.

Áldott legyen jóltevőink emléke és szelleme, hogy a történelem tanítását megértették, szellemét átérezték s öntudatos adakozással, előre látó cselekedettel, izzó, meleg lélekkel kiragadták magukat a muló, vagyoni, önző érdekek légköréből s századokra előre megjelölték nekünk, az utódoknak a követendő irányt a nemesebb, istenibb célok munkálására.

Bizom abban, hogy jóltevőink szelleme áthatja a mai rideg kor légkörét, mind mélyebben bevilágít az emberek lelkébe, mind erősebben megvilágítja az emberek értelmét s ezzel biztosítani tudja intézetünk fennmaradását és fejlődését e sokat szenvedett, árva, székely népünk boldogulására!

Ezzel a hittel, reménnyel, sőt tudattal eltelve ünnepsé-
günket megnyitottnak nyilvánítom.

Sándor János igazgató, a székelykereszturi gimnázium jóltevője.

Felolvasta: **Gálfalvi Samu** főgimnáziumi igazgató.

Az öreg kollégium udvarán nagy élénkség van. Sok kis diák ünnepi ruhában. Egyeseknek arcán az öröm s sugarai, mások viszont szorongó érzések közt várják a nagy csengettyű hangját. Hogyis ne, hiszen egy év munkájának eredményét fogják megtudni nemsokára! A kollégium kapuja előtt hosszú sor szekér várja a kis diákokat. A szülők egész tömege vonult fel már a nagy „hall“-terembe, hogy helyet kapjon, mert haj! nagy esemény van készülóban: Sándor János igazgató fog beszámolni egy lefolyt iskolai esztendő eseményeiről, s ellátni az ifjúságot jó tanácsokkal a szünidőre. Ez a nap a városnak s a vidéknek egyformán ünnepnapja. Ime, megjelent a kőri esperes is és körülötte a papság nagy számban. A felügyelő gondnokok még a tanárokkal folytatnak megbeszélést az iskoláról, a nevelés és oktatás ügyéről. De most megszólal a nagy csengettyű. A diá-